

Marek Saj

Partycypacja świeckich w apostolstwie wspólnoty zakonnej na przykładzie Zgromadzenia Redemptorystów

Seminare. Poszukiwania naukowe 25, 173-189

2008

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

O. MAREK SAJ CSsR

PARTYCYPACJA ŚWIECKICH W APOSTOLSTWIE WSPÓLNOTY ZAKONNEJ NA PRZYKŁADZIE ZGROMADZENIA REDEMPTORYSTÓW

1. WPROWADZENIE

Miejsce i rola osób świeckich w Kościele zyskują, szczególnie w ostatnich dziesiątkach lat, coraz większe znaczenie. Potwierdzają to dokumenty Soboru Watykańskiego II, jak również wypowiedzi ostatnich papieży. Ich lektura ukazuje znaczenie laikatu, jego prawo i obowiązek uczestniczenia w apostolstwie. Zadania ludzi świeckich w Kościele nie mają charakteru delegowanego, zastępczego lub tymczasowego, lecz są ich własnymi zadaniami wynikającymi z ich powołania jako świeckich. W działalności tej, nie są oni także pozostawieni samym sobie. Mają w tym ściśle współpracować z hierarchią Kościoła, jako równorzędni partnerzy w ewangelizacji. W ostatnich dziesiątkach lat powstają liczne grupy świeckich chrześcijan stawiające sobie cele zgodne z powyższymi założeniami. Niektóre z tych grup powiązane są ze wspólnotami zakonnymi: kierując się ich duchowością, korzystając z zaplecza intelektualnego i materialnego, wreszcie współpracując w dziełach podejmowanych przez macierzyste wspólnoty zakonne. Takie formy emanowania duchowości zgromadzeń zakonnych i poszerzania ich oddziaływania napotykać na zrozumienie, aprobatę, a nawet zachętę ze strony Kościoła. Przykład tego widzimy choćby w Zgromadzeniu Najświętszego Odkupiciela¹, które zaprasza do współpracy w swojej misji ewangelizacyjnej dla najbardziej opuszczonych i ubogich – ludzi świeckich. Jan Paweł II, podczas spotka-

¹ Zgromadzenie Najświętszego Odkupiciela (Congregatio Sanctissimi Redemptoris), w Polsce znane jako Redemptoryści, założone zostało przez św. Alfonsa Marię de Liguori w 1732 roku w miejscowości Scala koło Neapolu we Włoszech. Jest ono kleryckim, zakonnym instytutem misyjnym, różnych obrządków, na prawie papieskim i z przywilejem egzempcji, którego celem jest: „Iść za przykładem Zbawiciela Jezusa Chrystusa, głosząc słowo Boże ubogim, tak jak On to o sobie powiedział: Posłał Mnie głosić Ewangelię Ubogim” (por. Łk 4, 18; Łk 61, 1). Czyni to, głosząc z misyjnym zapałem Ewangelię i wychodząc naprzeciw naglącym potrzebom duszpasterskim ludzi najbardziej opuszczonych, a przede wszystkim ubogich.

nia z członkami XXIII Kapituły Generalnej tego zakonnego instytutu, która miała miejsce w 2003 roku w Rzymie, wyraził życzenie: „Dzielcie się tym waszym charyzmatem ze świeckimi, aby i oni byli gotowi oddać życie dla obfitego odkupienia”.² W artykule tym przedstawiamy więc prawne podstawy takiego wspólnego apostolskiego działania redemptorystów i wiernych świeckich.

2. NORMY OGÓLNOKOŚCIELNE

Osoby świeckie, zaproszone do aktywnego włączenia się w działalność apostolską Kościoła, nie są pozostawione samym sobie. Ich zaangażowanie ma bowiem zawsze dokonywać się we współpracy z hierarchią Kościoła, czyli ma być jej podporządkowane. Bezpośrednią zaś podstawą tej współpracy jest apostolski cel Kościoła w zakresie ewangelizacji, a to wszystko dla bardziej skutecznego apostolstwa.³

Inicjatywa takiego wspólnego prowadzenia dzieła ewangelizacji spoczywa na hierarchii, na wszystkich jej stopniach. Zwraca na to uwagę Dekret o apostolstwie świeckich mówiąc iż, „biskupi, proboszczowie i pozostali kapłani obu grup (diecezjalni i zakonni) niech mają przed oczyma, że prawo i obowiązek pełnienia apostolstwa są wspólne wszystkim wiernym, czy to duchownym, czy świeckim, oraz że w budowaniu Kościoła także świeccy mają swój udział. Dlatego niech po bratersku współpracują w Kościele ze świeckimi, a szczególną troską niech otaczają świeckich w ich pracach apostolskich”.⁴ Słowa te są jakby apelem do duchowieństwa o współdziałanie z laikatem, ale z drugiej jednak strony to również sami świeccy winni mieć świadomość, iż ich apostolstwo, czy to indywidualne, czy grupowe, ma być złączone z apostolstwem całego Kościoła, i prowadzone w łączności z tymi, którzy z ustanowienia Bożego kierują Kościołem.⁵ Jeżeli jakies zadania, łączące się z obowiązkami pasterzy, zostają powierzone przez władze Kościoła wiernym świeckim, to z tytułu tej misji podlegają oni bezpośrednio i całkowicie władzy kościelnej. Jednakże przewodnictwo prowadzone przez prezbiterów ma polegać przede wszystkim na rozpatrywaniu wspólnych zdań i wspólnym ich wypełnianiu.⁶

Omawiana współpraca powinna polegać na wzajemnym uzupełnianiu się. Kapłani mają więc wsłuchiwać się w głos świeckich, przyjmować ich doświadczenia i kompetencję, gdyż jest to bardzo pomocne w rozpoznawaniu znaków

² Jan Paweł II, *Przemówienie do Redemptorystów z okazji XXIII Kapituły Generalnej*, w: *Dokument końcowy XXIII Kapituły Generalnej Roma – Italia 2003. Przesłanie, Wskazania, Decyzje, Przemówienie Ojca Świętego*, Rzym 2003, nr 5.

³ Por. Sobór Watykański II, Dekret o apostolstwie świeckich *Apostolicam actuositatem*, (dalej: AA), nr 23; Jan Paweł II, Adhortacja apostolska *Christifideles laici*, (dalej: ChL), nr 31.

⁴ AA, nr 25.

⁵ Por. tamże, nr 23.

⁶ Por. tamże, nr 24.

czasu. Jednocześnie powinni pomagać im w odkrywaniu charyzmatów, którymi zostali obdarzeni dla dobra apostołatu. Wydaje się, że tylko wtedy będzie można spokojnie powierzać ludziom świeckim odpowiednie zadania, gdy ta współpraca będzie przebiegała pomyślnie w wolności i swobodzie działania, i stanie się równocześnie zachętą do podejmowania przez nich odważnych inicjatyw.⁷

Świeccy mogą swoją działalność ewangelizacyjną wykonywać na wielu polach, co wypływa z charyzmatów, którymi zostali obdarzeni. Wielu z laików zostaje powołanych do szczególnej współpracy z hierarchią kościelną, wybierając różne posługi, wpływające właśnie z ich charyzmatów.⁸ Otwiera się tutaj duże pole dla działalności ludzi świeckich. Mogą oni pełnić funkcje ewangelizacyjne jako katecheci, głosiciele słowa Bożego, kierować małymi wspólnotami apostołskimi lub być ich animatorami.⁹

Istotnym ponadto argumentem wspólnego działania w Kościele jest soborowy Dekret o misyjnej działalności Kościoła, w którym Ojcowie soborowi stwierdzają, iż Kościół nigdy nie będzie prawdziwym i doskonałym wizerunkiem Chrystusa, jeśli razem z hierarchią nie współpracują ludzie świeccy.¹⁰ Trzeba podkreślić również i to, że nie są oni tylko pomocnikami, ale współtwórcami dzieła ewangelizacji, których udział jest konieczny i bezwzględny.¹¹ Parafia jest właśnie takim wyraźnym przykładem miejsca, w którym ta współpraca może być widoczna i gdzie możliwe jest apostołskie zaangażowanie ludzi świeckich, a duszpasterstwo bez nich jest niepełne.¹²

Pod wpływem przedstawionej powyżej myśli soborowej rozpowszechniło się w ostatnich latach przekonanie o wzajemnym uzupełnianiu się powołań do życia zakonnego i świeckiego. Chrześcijanie świeccy mogą prowadzić dzieła ewangelizacyjne nie tylko sami lub we wspólnotach zrzeszających świeckich, ale także we współpracy z instytucjami zakonnymi. Kościół popiera takie działania jako sposób rozwijania dynamizmu apostołskiego zakonów oraz świeckich. Działania te są również świadectwem ewangeliczności wspólnoty zakonnej.¹³

⁷ Por. tamże.

⁸ Por. Paweł VI, Adhortacja apostołska *Evangelii nuntiandi*, (dalej: EN), nr 73.

⁹ Por. tamże.

¹⁰ Por. Sobór Watykański II, Dekret o misyjnej działalności Kościoła *Ad gentes divinitus*, (dalej: AG), nr 21.

¹¹ Por. J. Mariański, *Kontrowersje wokół roli świeckich w parafii*, w: *Kościół – świat – świeccy*, Warszawa 1988, s. 64.

¹² Por. S. Nagy, *Świeccy w komunijnej współpracy Kościoła*, „Ateneum Kapłańskie” 82 (1990), t. 114, s. 385.

¹³ Por. Kongregacja Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostołskiego, *Życie braterskie we wspólnocie* *Congregavit nos In unum Christi amor*, 2 lutego 1994, nr 70; Kongregacja Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostołskiego, *Wskazania dotyczące formacji w instytutach zakonnych* *Potissimum Institutioni*, 2 lutego 1990, nr 92.

Synod Biskupów z 1994 roku polecił instytutom zakonnym stworzenie nowych struktur i wypracowanie programów formacji dla wspierania i rozwijania uczestnictwa świeckich w ich życiu. Synod przypomniał, że współpracując ze świeckimi, zakonnicy powinni zachować swoją tożsamość i własną dynamikę życia.¹⁴ Wyraźne potwierdzenie, a nawet zachętę do takiego wzajemnego współdziałania, znajdujemy w posynodalnej adhortacji *Vita consecrata*: „Dzisiaj dość liczne Instytuty, często pod wpływem nowych okoliczności, dochodzą do przekonania, że ludzie świeccy mogą mieć udział w ich charyzmacie. Są oni zatem zapraszani do głębszego uczestnictwa w duchowości i misji danego Instytutu. Można powiedzieć, że (...) rozpoczyna się dziś nowy i bardzo obiecujący rozdział w dziejach relacji między osobami konsekrowanymi a laikatem”.¹⁵

Będzie to świadczyło o tym, że wszyscy przynależą do Kościoła i są za niego odpowiedzialni, że także świeccy tworzą wspólnotę razem z osobami duchownymi i konsekrowanymi, współpracując z nimi w różnych dziedzinach życia, dla ewangelizowania świata.¹⁶

Zaangażowanie ludzi świeckich wymaga odpowiedniego przygotowania, które mają im nade wszystko zapewnić duszpasterze z nimi współpracujący.¹⁷ Na nich również spoczywa ciężar zadbania o dobre i godziwe warunki do wypełniania swojej misji. To ich zadanie przypomina również dekret *Apostolicam actuositatem*: „Niech pasterze Kościoła przyjmują tych świeckich chętnie, z wdzięcznością, niech dbają, by warunki ich życia odpowiadały jak najbardziej wymogom sprawiedliwości.”¹⁸ Do tej posługi formowania laikatu dokumenty Kościoła zapraszają także osoby konsekrowane.¹⁹ Ponadto, obowiązek ten spoczywa również na parafiach, rodzinach, katolickich szkołach i uniwersytetach²⁰, zaś środkiem służącym do tego jest katechizacja oraz nauki pouczające ich o obowiązku głoszenia narodom Chrystusa.²¹

Odpowiednie przygotowanie do danej misji wypełnianej przez świeckich jest bardzo ważne, gdyż w wielu przypadkach będą oni zastępować kapłanów. Wiąże się to z przekazywaniem przez nich nauki chrześcijańskiej, która musi być podana zgodnie z nauką katolicką.²² Już Sobór wielokrotnie podkreślał, iż każdy rodzaj

¹⁴ Por. Synod Biskupów, IX Zgromadzenie Zwyczajne, Instrumentum laboris *Życie zakonne i jego postannictwo w Kościele i świecie*, Watykan 1994, nr 80.

¹⁵ Jan Paweł II, Adhortacja apostolska *Vita consecrata*, 25 marca 1996, (dalej: VC), nr 54-56.

¹⁶ Por. ChL, nr 2, 55, 67.

¹⁷ Por. AA, nr 28-32.

¹⁸ Tamże, nr 22; EN, nr 73.

¹⁹ Por. Kongregacja Zakonów i Instytutów Świeckich, *Zakony i promocja ludzka*, 12 sierpnia 1980, nr 10 d; VC, nr 60.

²⁰ Por. ChL, nr 35.

²¹ Por. AG, nr 38.

²² Por. AA, nr 17.

apostolstwa ma prowadzić do przybliżenia ludzi niewierzących do przyjęcia sakramentów zgodnie z nauką Kościoła katolickiego.²³

3. KONSTYTUCJE I STATUTY ZGROMADZENIA REDEMPTORYSTÓW

Konstytucje instytutów zakonnych stanowią dla ich członków normy życia i działania.²⁴ Są one – ze względu na zawartość – nazywane regułą życia lub po prostu *patrimonium* instytutu.²⁵ Podobnie jak w innych zakonnych zgromadzeniach, tak również u redemptorystów, *Konstytucje* wraz ze *Statutami Generalnymi*, oprócz norm konstytuujących ten instytut zawierają główne priorytety działalności apostolskiej, związane z własnym charyzmatem.²⁶

Przełożony Generalny w liście skierowanym do wszystkich członków Zgromadzenia Najświętszego Odkupiciela napisał, iż powyższe dokumenty proponują drogę i zasady, dzięki którym redemptoryści stają się uczestnikami misji Odkupiciela, postępując bezpośrednio za Chrystusem i oddając siebie samych na służbę Kościołowi i ludziom współczesnym.²⁷ Dokonuje się to poprzez wierne postępowanie za charyzmatem swojego założyciela św. Alfonsa Marii Liguoriego, którego celem było: „Iść za przykładem Zbawiciela Jezusa Chrystusa, głosząc słowo Boże ubogim, tak jak On to o sobie powiedział: Posłał mnie głosić Ewangelię ubogim.”²⁸

W głoszeniu tej nowiny redemptoryści działają wspólnie, tworząc jedną społeczność misyjną, jednoczącą współbraci złączonych ze sobą przez profesję zakonną. W swojej wspólnotowej misji biorą pod uwagę potrzeby Kościoła powszechnego, miejscowego, włączają się w struktury misyjne diecezji i okręgów – do czego przynagla ich własne prawodawstwo.²⁹

²³ Por. tamże.

²⁴ Por. *Kodeks Prawa Kanonicznego z 1983 roku*, (dalej: KPK/1983), kan. 662: „Za najwyższą zasadę swego życia zakonnicy winni uznać naśladowanie Chrystusa ukazane w Ewangelii i wyrażone w konstytucjach własnego instytutu.”

²⁵ Por. B. Szewczuł, *Troska Kościoła o zachowanie patrimonium przez instytuty życia konsekrowanego na podstawie dokumentów kościelnych z lat 1917-1996*, Warszawa 2002, s. 260.

²⁶ Prawodawstwo redemptorystów wlicza niektóre formy działalności apostolskiej, do których należą: misje ludowe, duszpasterstwo parafialne, katechizacja, rekolekcje, popieranie sprawiedliwości i postępu społecznego, apostolstwo przez środki społecznego przekazu, studium teologii moralnej i pastoralnej oraz kierownictwo duchowe, por. *Konstytucje Zgromadzenia Najświętszego Odkupiciela*, Rzym 1986, (dalej: Konst. CSsR), nr 13-16; *Statuty Generalne Zgromadzenia Najświętszego Odkupiciela*, Rzym 1986, (dalej: Stat. gener.), nr 016-024.

²⁷ Por. List Przełożonego Generalnego o J.M. Lasso de la Vega, Rzym, 15 sierpnia 1986, w: *Konstytucje i Statuty Zgromadzenia Najświętszego Odkupiciela*, Rzym 1986, s. 7-8.

²⁸ Konst. CSsR, nr 1.

²⁹ Por. tamże, nr 18.

Jednym z wyzwań współczesnych czasów jest współpraca ze świeckimi. Pomimo tego, że zagadnienie laikatu nie jest bezpośrednio poruszone w *Konstytucjach*, to jednak w sposób ogólny mówią one o dostosowaniu sposobów działania do potrzeb i inicjatyw Kościoła, a więc także tych, które dotyczą zaangażowania ludzi świeckich w eklezjalnym dziele ewangelizacyjnym.³⁰

Tak można również rozumieć otwartość wspólnoty zakonnej redemptorystów dla świata, by była bliżej ludzi, co pozwoli jej skuteczniej rozpoznawać znaki czasu i miejsca oraz lepiej przystosować się do wymogów ewangelizacji.³¹ To otwarcie na świat i jego potrzeby spowodowane jest również przynależnością członków wspólnoty zakonnej do różnych grup, zwłaszcza tych, pośród których przychodzi im pracować. W ten właśnie sposób, niosąc radość Ewangelii, którą żyją, mają stawać się zaczynem dla świata i żywym świadectwem nadziei.³²

W sposób bezpośredni problematyka laikatu została poruszona w *Statutach Generalnych Zgromadzenia Redemptorystów*, które zobowiązują członków instytutu do współpracy z nim. Ma ona polegać na uświadamianiu świeckim ich powołania w Kościele, a także na pobudzaniu i zachęcaniu ich do działalności apostołskiej, gdyż mają oni w niej swój własny i konieczny udział.³³

Statuty Generalne normują także sprawę oblatów Zgromadzenia, czy to duchownych, czy świeckich, którzy powinni być traktowani jako stali lub okresowi współpracownicy apostołatu instytutu.³⁴ Wspólnota zakonna winna wspierać ich poprzez odpowiednie przygotowanie i ciągłą łączność ze sobą, gdyż traktuje ich jako odpowiedzialnych uczestników swojej misyjnej działalności. Określenie szczegółowych kwestii współpracy pozostawiono już prowincjom.³⁵

W Warszawskiej Prowincji Zgromadzenia Najświętszego Odkupiciela tematykę laikatu i apostołkiej współpracy z nimi porusza artykuł trzeci pierwszego rozdziału *Statutów Prowincjalnych* zatytułowany *Współpraca apostołska*.³⁶ Zwraca on uwagę, iż do Zarządu Prowincji i Sekretariatów do spraw Laikatu i Młodzieży oraz do poszczególnych wspólnot należy troska o należyte ukształtowanie laikatu. Jednostki te uwzględniać mają szczególnie młodzież, tak by ludzie świeccy mogli włączyć się do wspólnoty życia i w działalność apostołską redemptorystów.³⁷ Wspomniane *Statuty* przynaglają ponadto Zarząd Prowincji,

³⁰ Por. tamże.

³¹ Por. tamże, nr 19, 43.

³² Por. tamże, nr 43.

³³ Por. Stat. gener., nr 014.

³⁴ Por. tamże, nr 02.

³⁵ Por. tamże, nr 085.

³⁶ Por. *Statuty Prowincjalne Warszawskiej Prowincji Redemptorystów*, Warszawa 2001, (dalej: Stat. prow.), nr 0014-0017.

³⁷ Por. tamże, nr 0014.

by wprowadził w życie i działalność instytucję *Świeckiego Misjonarza Najświętszego Odkupiciela*, zgodnie z decyzją XXI Kapituły Generalnej.³⁸

4. KAPITUŁY GENERALNE I PROWINCJALNE

Kapituła generalna – zgodnie z własnymi Konstytucjami – jest najwyższą władzą w instytucie.³⁹ Za *Kodeksem Prawa Kanonicznego* z 1983 roku można wyliczyć pięć zasadniczych obowiązków Kapituły generalnej. Należy do nich: strzeżenie dziedzictwa instytutu, popieranie zgodnej z nim przystosowanej odnowy, dokonywanie wyboru najwyższego przełożonego, załatwianie ważniejszych spraw instytutu oraz wydawanie norm, które powinny być przez wszystkich zachowane.⁴⁰

Idąc za powszechnym prawodawstwem Kościoła, *Konstytucje* redemptorystów określają Kapitułę generalną jako prawnie zwołany i ukonstytuowany najwyższy organ wewnętrzny, który zarządza Zgromadzeniem i je reprezentuje. Wyraża on jednocześnie udział wszystkich współbraci w trosce o dobro całego Instytutu.⁴¹ Odpowiednią władzę w swojej jednostce ma Kapituła prowincjalna, która jako kolegalna osoba moralna, złożona z przedstawicieli wszystkich współbraci, zarządza prowincją.⁴²

Jak już wcześniej wspomnieliśmy, do zadań Kapituły należy m.in. wydawanie norm dotyczących życia i działalności członków danego Zgromadzenia.⁴³ Interesujący nas tutaj temat laikatu i współpracy z nim w dziele apostołskim stał się tematem Kapituł, czy to generalnych, czy prowincjalnych Zgromadzenia Najświętszego Odkupiciela. Najobszerniej tematem współpracy ze świeckimi zajęła się XXI Kapituła Generalna, która odbyła się w dniach od 15 sierpnia do 15 września 1991 roku w Itaici w Brazylii. Poprzedziły ją różnego rodzaju przygotowania, między innymi spotkania poszczególnych regionów Zgromadzenia, które miały ukazać jego stan w obecnym czasie oraz problematykę, którą Kapituła miałaby się zająć. Jednym z tematów wówczas poruszonych była współpraca z laikatem. Niemalże każda grupa zauważyła potrzebę zaangażowania ludzi świeckich w redemptorystowski apostołat, co w niektórych prowincjach było już praktykowane.⁴⁴

³⁸ Por. tamże; *Dokument końcowy XXI Kapituły Generalnej Itaici (Brazylia) 1991*, Rzym 1991, nr 60.

³⁹ Por. KPK/1983, kan. 631 § 1.

⁴⁰ Por. KPK/1983, kan. 631.

⁴¹ Por. Konst. CSsR, nr 104; Stat. gener., nr 0116 a.

⁴² Por. Konst. CSsR, nr 122 a; Stat. prow., nr 0092.

⁴³ Por. KPK/1983, kan. 631 § 1; Konst. CSsR, nr 111; Stat. gener., nr 0140 c.

⁴⁴ Por. *Informationes des Reunionis Regionale*. Podsumowanie spotkania przygotowującego XXI Kapitułę Generalną, 1 czerwca 1991, Lyon, nr 2.2.2.

Rezultatem przygotowań do wspomnianej Kapituły był *Raport o stanie Zgromadzenia* przygotowany przez Zarząd Generalny.⁴⁵ W dokumencie tym współpraca z laikatem przedstawiona została jako jedno z głównych zadań Zgromadzenia na najbliższe lata.⁴⁶ Podkreślono pracę wielu prowincji, które włączają świeckich w swoją działalność, w ten sposób proponując im także życie charyzmatem redemptorystowskim.⁴⁷

We wspomnianym *Raporcie* przełożeni podkreślają, że nie chodzi o pomoc personalną dla Zgromadzenia, ale o rozeznanie powołania i misji laików w Kościele. Dlatego też priorytetową sprawą jest przygotowanie programu formacji duchowej, misjonarskiej, który pozwoli laikom na większe zaangażowanie się w działalność ewangelizacyjną redemptorystów.⁴⁸ Formacja ta powinna odbywać się w różnych sektorach i być odpowiednio dostosowana do ich wieku, potrzeb i możliwości. Zwracają przełożeni także uwagę na to, by w formacji nacisk kładziono na wszystkie formy służby laików⁴⁹, uwzględniając w tym stale poszerzające się miejsce świeckich w apostołacie Kościoła.⁵⁰

Pośród laikatu, w omawianym dokumencie, szczególną uwagę zwrócono na młodzież, widząc pilną potrzebę rozwinięcia duszpasterstwa młodzieżowego, które mogłoby jej pomóc odkryć własne powołanie w Kościele.⁵¹ Autorzy *Raportu* sugerują, by apostołstwo młodzieży odbywało się według planu ustalonego przez Generalną Komisję do spraw tego apostołatu. Plan ten powinien szczególnie akcentować formację apostołskich grup młodzieżowych oraz ich zaangażowanie w redemptorystowski apostołat.⁵²

Unormowanie tego zagadnienia znalazło swoje miejsce w *Dokumencie końcowym XXI Kapituły Generalnej Zgromadzenia Najświętszego Odkupiciela*.⁵³ Już na samym początku zaznaczono, iż w swej treści nie ogranicza się on tylko do życia i działalności redemptorystów, ale w dużej mierze mówi także o współpracy z laikatem, akcentując sprawę duszpasterstwa młodzieży, przez co otwiera ludziom świeckim drogę do poznania i wzięcia udziału w życiu i apostołacie Zgromadzenia.⁵⁴ Duszpasterstwo młodzieży stanowi właśnie podstawę nadziei, zaś kontakt młodych z różnymi wspólnotami redemptorystów oraz przykład ich życia może im pomóc w zdobywaniu głębszej świadomości eklezjalnej i umocnić

⁴⁵ Por. *Raport o stanie Zgromadzenia na XXI Kapitułę Generalną 1991*, Rzym 1990.

⁴⁶ Por. tamże, nr 2.4.2.1.

⁴⁷ Por. tamże, nr 2.2.6.10.

⁴⁸ Por. tamże, nr 2.4.2.1.

⁴⁹ Por. tamże, nr 2.4.2.1.

⁵⁰ Por. tamże, nr 2.4.2.3.

⁵¹ Por. tamże, nr 4.2.2.

⁵² Por. tamże, nr 2.4.4.1.

⁵³ Por. *Dokument końcowy XXI Kapituły Generalnej Itaici (Brazylia) 1991*, Rzym 1991.

⁵⁴ Por. tamże, nr 55; Komisja Generalna ds. Powołań, *Linie duszpasterstwa młodzieży Redemptorystów*, 28 lutego 1989, Wiedeń, nr 5.2.

chrześcijańskie powołanie.⁵⁵ W czasach, kiedy młodzi ludzie poszukują akceptacji oraz odczuwają potrzebę wspólnego życia i dzielenia się z innymi własnymi przeżyciami oraz trudnościami, wspólnoty redemptorystów mają do spełnienia względem nich specjalną misję⁵⁶, bowiem młodzież należy dziś traktować jako jedną z grup najbardziej opuszczonych.⁵⁷

Rezultatem takiego stanowiska była decyzja Kapituły, by duszpasterstwo młodzieży stało się jednym z priorytetów w planach każdej Prowincji czy Regii Zgromadzenia. Zwrócono przy tym uwagę, iż praca z młodzieżą nie powinna być traktowana jako duszpasterstwo powołaniowe, które ma inne cele i zadania.⁵⁸

Podkreślając i popierając podjęte już w Prowincjach inicjatywy względem ludzi świeckich, Kapituła zachęca do podjęcia tej współpracy tam, gdzie jej jeszcze nie ma.⁵⁹ Podaje także kierunki, w których ma się ona rozwijać, a mianowicie: współpraca z laikatem winna się zasadzać na komplementarności i na solidarności; świeccy, jako ochrzczeni członkowie Kościoła, winni być zachęceni do spełniania swej posługi zgodnie ze swym charyzmatem, właśnie jako świeccy; różność rejonów, w których pracują redemptoryści, winna się wyrażać w wielości form współpracy z laikatem; przy współpracy z laikatem należy uwzględnić tendencje Kościoła lokalnego; dialog z laikatem, zawsze konieczny przed wszelką współpracą, winien być szczerym wysiłkiem poznania ich aspiracji i potrzeb; współpraca z laikatem w danej Prowincji Zgromadzenia winna brać pod uwagę priorytety pastoralne tej Prowincji.⁶⁰

Ponadto Kapituła zleciła Sekretariatowi Generalnemu do spraw duszpasterstwa przygotowanie szczegółowych dyrektyw dotyczących współpracy z laikatem, by mogły z nich skorzystać poszczególne Prowincje.⁶¹ One z kolei powinny dzielić się między sobą doświadczeniami takiej współpracy, dzięki czemu będą się mogły ubogacić i dokonać jej oceny.⁶²

Kapitularze zwracają także uwagę na formację świeckich współpracowników.⁶³ Ma ona uwzględniać właściwości kultury lokalnej, a także normy życia wspólnotowego redemptorystów.⁶⁴

Oprócz powyższych decyzji Kapituła XXI wprowadziła w Zgromadzeniu pojęcie *Świeckiego Misjonarza Najświętszego Odkupiciela*, który jest aktywnym

⁵⁵ Por. *Dokument końcowy XXI Kapituły...*, nr 55.

⁵⁶ Por. Communicanda 11, *Apostolska Wspólnota Redemptorystów: dla samej siebie profetycznym i wyzwajającym głoszeniem Ewangelii*, 25 grudnia 1988, Rzym, nr 47.

⁵⁷ Por. *Dokument końcowy XXI Kapituły...*, nr 56 a.

⁵⁸ Por. tamże, nr 57.

⁵⁹ Por. tamże, nr 58.

⁶⁰ Por. tamże.

⁶¹ Por. tamże, nr 59 a.

⁶² Por. tamże, nr 59 b.

⁶³ Por. tamże, nr 59 c.

⁶⁴ Por. tamże, nr 59 d.

współpracownikiem, uczestniczącym w apostolskim posłannictwie redemptorystów. Ponadto postanowiła, iż Zarząd Generalny wypracuje odpowiednie normy, które będą się odnosiły do wszystkich Prowincji Zgromadzenia.⁶⁵ Zachęciła jednocześnie, by wszystkie wspólnoty otworzyły się na laików, przez co mogliby oni szerzej uczestniczyć w życiu, pracy i duchowości owych wspólnot.⁶⁶

Temat podjęty przez wspomnianą Kapitułę oraz jej decyzje stały się priorytetem na pokapitulne sześćdziesiątce, w którym ludzie świeccy, i ich miejsce w apostolskim posłannictwie redemptorystów, mieli stanowić główny punkt zainteresowań. W liście do całego Zgromadzenia Przełożony Generalny pisał: „W roku 1991 jako Redemptoryści podjęliśmy decyzję, która jest znakiem tego, że Zgromadzenie otwarło nowy rozdział w swojej historii, rozdział bogaty w nadzieję. W tym nowym okresie świeccy są wezwani do uczestnictwa w duchowości i misji redemptorystowskiej.”⁶⁷

Przedłużeniem decyzji kapitulnych były kolejne wydawane dokumenty generalne Zgromadzenia, zawarte zwłaszcza w *Communicandach*, wytyczających kierunki rozwoju instytutu Redemptorystów. W rok po zakończeniu Kapituły, nowy Zarząd Generalny wydał *Communicandę 1: Troska o żywotność i wzrost tego, co istotne w naszym życiu apostolskim*.⁶⁸ Czytamy w niej, iż aby lepiej głosić Ewangelię ubogim, trzeba szukać sposobów na konkretne jej wcielanie w życie ludzi pośród których poszczególne wspólnoty redemptorystów żyją, a nieodzowną pomocą w tym dziele są ludzie świeccy.⁶⁹

Współpracy z laikatem poświęcono całą *Communicandę 4* z 1995 roku. Jest to już jakby szczegółowy podręcznik współpracy apostolskiej redemptorystów ze świeckimi. Przywołując historię, przypomniano, iż od początku założenia Zgromadzenie było blisko ludu, a w szczególności sposób ludu ubogiego i opuszczonego. Podejmowało ze świeckimi współpracę w działalności apostolskiej, tak jak to miało przykład w kaplicach wieczornych założonych przez świętego Alfonsa

⁶⁵ Por. tamże, nr 60 a.

⁶⁶ Por. tamże, nr 60 b; *Communicanda 11, Apostolska wspólnota...*, nr 4 b.

⁶⁷ List Przełożonego Generalnego Juana M. Lasso de la Veaga do wszystkich prowincji, *Redemptoryści: Zakonnicy i Świeccy dla głoszenia Ewangelii w nowy sposób*, 15 marca 1997 r., s. 2.

⁶⁸ *Communicanda 1, Troska o żywotność i wzrost tego, co istotne w naszym życiu apostolskim*, 1 sierpnia 1992, Rzym.

⁶⁹ Por. tamże, nr 3.6.

w Neapolu⁷⁰, czy w działalności świętego Klemensa angażującego świeckich do różnorodnych dzieł apostołskich.⁷¹

Communicanda ta zawiera *Dyrektywy i Normy* odnoszące się do współpracy ze świeckimi na gruncie współodpowiedzialności, czyli tego rodzaju współpracy, gdzie świeccy w sposób aktywny uczestniczą w życiu apostołskim wspólnoty.⁷²

Dyrektywy wyznaczają redemptorystom następujące zadania: zachęcać świeckich do bardziej dojrzałego poznania specyfiki powołania wypływającego z Chrztu świętego oraz do większej gotowości odpowiedzenia na nie; zapraszać ich do uczestnictwa w duchowości i misji redemptorystowskiej; otwierać dla nich swoje wspólnoty i ukierunkowywać formację współbraci tak, aby byli dobrze przygotowani na tą współpracę; pozostawać zawsze otwartymi na ubogacenie się tym, co wnoszą do życia wspólnot.⁷³

W dalszej części redemptoryści wymagają od siebie odpowiednio zaplanowanego współdziałania, tak by świeccy byli w nim rzeczywiście współpodmiotami w ewangelizowaniu ubogich.⁷⁴ Takie spojrzenie, polegające na wzajemnym uzupełnianiu się, pomoże uniknąć laicyzowania się kleru, a z drugiej strony klerykalizowania się świeckich.⁷⁵

Ze względu na to, że redemptoryści mają specjalną misję w Kościele, wynikającą z ich charyzmatu, świeccy winni uczestniczyć w misji właściwej temu instytucji. Ich udział w tej misji nadaje jej większe i jaśniejsze znaczenie w konkretnej rzeczywistości.⁷⁶ Forma zaś tej współpracy ma odpowiadać aktualnym potrzebom Kościoła⁷⁷, musi wynikać ze wzajemnej postawy poznania, dialogu i wymiany darów.⁷⁸

Jak wynika z treści Communicandy o *Współpracy wspólnoty Redemptorystów ze świeckimi*, bardzo mocno akcentowana jest więź, która powinna łączyć obydwie strony, co w dużym stopniu pomoże w lepszym współdziałaniu. Ta więź

⁷⁰ Por. Communicanda 4, *Współpraca wspólnoty Redemptorystów ze świeckimi*. Dyrektywy i Normy, 8 września 1995, Rzym, nr 03. Por. Th. Rey-Mermet, *Alfons Liguori święty wieku oświecenia*, Warszawa 1987, s. 219-233; P. Koźlak, *Nie poddawaj się przeciętności! Duchowość świeckich wg św. Alfonsa de Liguori*, Gliwice 2002, s. 74-77.

⁷¹ Por. Communicanda 4, *Współpraca wspólnoty...*, nr 03; E. Dudel, *Apostoł Warszawy i Wiednia*, Warszawa 1982, s. 117; J. Heinzmann, *Głosić Ewangelię na nowo. Św. Klemens Maria Hofbauer (1751-1820)*, Tuchów 1992, s. 45, 99, 103.

⁷² Por. Communicanda 4, *Współpraca wspólnoty...*, nr 08.

⁷³ Por. tamże, nr 10; *Dokument końcowy XXI Kapituły...*, nr 59 c.

⁷⁴ Por. Communicanda 4, *Współpraca wspólnoty...*, nr 11.

⁷⁵ Por. tamże, nr 12.

⁷⁶ Por. tamże, nr 13, 27.

⁷⁷ Por. tamże, nr 14-16.

⁷⁸ Por. tamże, 29-30.

widoczna ma być także w uczestnictwie świeckich w przynajmniej niektórych momentach ich braterskiego, wspólnotowego życia.⁷⁹

Poszukując różnych form współpracy, redemptoryści podają jej kryteria, uwzględniając z jednej strony pragnienia świeckich, ich osobiste zainteresowania i czasowe możliwości, z drugiej zaś warunki istniejące w samej wspólnotie zakonnej.⁸⁰ Wszystko to jednak ma być podporządkowane naczelnemu celowi, czyli ewangelizowaniu ubogich.⁸¹

Podobnie jak XXI Kapituła Generalna, tak i omawiana Communicanda podkreśla potrzebę odpowiedniej formacji, uzależniając od niej właściwy przebieg apostołskiego współdziałania. Powinna ona obejmować tak redemptorystów, jak i świeckich. Zawierać ma następujące elementy: pogłębienie teologiczno-duchowe powołania i posłannictwa świeckich, specyficzne przygotowanie do apostołatu, w jakim przewidziana jest współpraca, pogłębienie duchowości apostołskiej i wspólnotowej Zgromadzenia.⁸² Szczegółowe plany formacji świeckich pozostawiono do utworzenia poszczególnym Prowincjom.⁸³

Normy natomiast to część Communicandy, która odnosi się do instytucji *Świeckiego Misjonarza Najświętszego Odkupiciela*, wprowadzonej przez XXI Kapitułę Generalną.⁸⁴ Nie jest to nowa forma życia braci zakonnych, zaznaczają autorzy Communicandy 4, ale jeszcze większe dowartościowanie świeckich w Zgromadzeniu i przejaw rozwoju i otwartości wspólnoty redemptorystowskiej.⁸⁵

Ważnym tutaj wydaje się zwrócenie uwagi na to, kim są Świeccy Misjonarze. Otóż są nimi wierni świeccy, decydujący się na uczestnictwo w duchowości i misji wspólnoty redemptorystowskiej, którzy wybierają stałą formę stowarzyszenia, czyli współpracy i uczestnictwa w życiu apostołskim wspólnoty zakonnej oraz wypełniają misję redemptorystów, jednak zgodnie z ich świeckim charakterem.⁸⁶

W dalszej części *Normy* szczegółowo podają czas i warunki podjętej współpracy ze wspólnotą redemptorystów oraz zadania, które będą im powierzane w apostołskiej misji.⁸⁷ Zarządy poszczególnych Prowincji mają opracować formę

⁷⁹ Por. tamże, nr 19; 21; Communicanda 11, *Apostołska wspólnota...*, nr 46.

⁸⁰ Por. Communicanda 4, *Współpraca wspólnoty...*, nr 22.

⁸¹ Por. tamże, nr 24.

⁸² Por. tamże, nr 31.

⁸³ Por. tamże, nr 32-38.

⁸⁴ Por. *Dokument końcowy XXI Kapituły...*, nr 60 a.

⁸⁵ Por. Communicanda 4, *Współpraca wspólnoty...*, nr 40-41.

⁸⁶ Por. tamże, nr 43; *Raport o stanie Zgromadzenia...*, nr 2.4.2.1; Communicanda 1, *Duchowość. Nasze Najważniejsze wyzwanie*, Rzym, 25 lutego, 1998, nr 05, 17, 39.

⁸⁷ Por. Communicanda 4, *Współpraca wspólnoty...*, nr 44-46, 48.

udziału Świeckich Misjonarzy w życiu wspólnoty zakonnej, przy zachowaniu przepisów prawa kanonicznego i prawodawstwa Zgromadzenia.⁸⁸

W końcu *Normy* podkreślają konieczność formacji duchowej, duszpasterskiej i kulturowej tych osób. Za taką formację odpowiada sam świecki, jednak ze strony wspólnoty zakonnej ma otrzymać wszystko, co jest potrzebne do wypełniania apostołskiego zadania.⁸⁹

Zagadnienie świeckich i ich współpraca z redemptorystami znalazły również swoje miejsce w kolejnej – XXII Kapitule Generalnej Zgromadzenia Najświętszego Odkupiciela. Odbyła się ona w 1997 roku w West End, w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej. W *Sprawozdaniu Zarządu Generalnego o stanie Zgromadzenia* na tę Kapitułę podkreślono, że od czasu ostatniej Kapituły współpraca ze świeckimi na gruncie współodpowiedzialności za dzieło misyjne bardzo się rozwinęła.⁹⁰ Przyczyniły się do tego spotkania, które Rada Generalna odbyła ze świeckimi, a które zaowocowały ukazaniem się *Communicandy 4* poświęconej apostołskiej współpracy wspólnoty redemptorystowskiej ze świeckimi. Pomimo tego, iż niektóre jednostki Zgromadzenia nie są jeszcze odpowiednio przygotowane do tej współpracy, to jednak stwarzany jest klimat współodpowiedzialności pomiędzy świeckimi i redemptorystami.⁹¹

Potwierdzeniem tego jest rozwój duszpasterstwa młodzieżowego, w tym nowe formy misji i udziału w nich ludzi młodych, podejmowanie przez nich różnorodnych zadań duszpasterskich, zwłaszcza względem swoich rówieśników. To wszystko znajduje coraz więcej miejsca w priorytetach Zgromadzenia.⁹²

Zarząd Generalny, widząc wiele pozytywów i owoców takiej współpracy, ocenia tę działalność jako jeszcze niewystarczająco zintegrowaną. Obecność świeckich w życiu wspólnot redemptorystowskich, wola uczestniczenia w życiu, współpracy i poznawaniu duchowości Zgromadzenia są ciągle wyzwaniem.⁹³ Między innymi temu wyzwaniu poświęcono XXII Kapitułę Generalną. Po raz kolejny uświadomiono sobie, jak cennymi i nieodzownymi współpracownikami Zgromadzenia są ludzie świeccy. Bez nich wiele inicjatyw apostołskich byłoby niemożliwych do podjęcia.⁹⁴ Jednakże Kapituła zadała sobie pytania: „Jaki związek istnieje pomiędzy duchowością redemptorystowską a współpracą z laikatem? Czy w autentyczny sposób doceniamy powołanie misyjne dane wszystkim po-

⁸⁸ Por. tamże, nr 51-57.

⁸⁹ Por. tamże, nr 59-62.

⁹⁰ Por. *Sprawozdanie Zarządu Generalnego o stanie Zgromadzenia na XXII Kapitułę Generalną – 1997*, Rzym 1996, nr 55.

⁹¹ Por. tamże. Kapituła przynaglała współpracowników do wprowadzenia w życie *Norm* tej *Communicandy*, bo tylko wtedy ta współpraca będzie się dobrze rozwijała, nr 55.

⁹² Por. tamże, nr 56.

⁹³ Por. tamże, nr 66.

⁹⁴ Por. *Dokument końcowy XXII Kapituły Generalnej West End – USA 1997. Postanie, Wskazania, Postulaty*, Rzym 1998, Postanie, nr 9.

przez Chrzest, czy też jesteśmy jedynie zainteresowani zdobyciem pomocników dla naszej pracy?”⁹⁵ Na tak postawione pytania odpowiedziała, iż ważnym we współpracy ze świeckimi jest rozwinięcie partnerstwa, nie tylko poprzez dzielenie się z nimi współodpowiedzialnością, ale również poprzez dzielenie się wiarą i duchowością.⁹⁶

Dlatego też we wskazaniach Kapituły na temat duchowości – co było jej głównym tematem – jeden z punktów został poświęcony duchowości i współpracy ze świeckimi. Każda jednostka Zgromadzenia ma dążyć do określenia i zintensyfikowania współpracy ze świeckimi na różnych poziomach, gdyż ta współpraca jest istotna dla wypełniania misji apostołskiej, a w szczególności zaś misji *Świeckiego Misjonarza Najświętszego Odkupiciela*.⁹⁷ Ponadto zalecono wprowadzenie wspólnych modlitw redemptorystów ze świeckimi współpracownikami, co będzie świadczyć o otwartości na nich.⁹⁸ Kapitularze ciągle także wyczulają na zachowanie identyczności ludzi świeckich oraz tożsamości redemptorystowskiej⁹⁹, by nie doszło do zatracenia naturalnych różnic w powołaniach tych osób. Pomocą temu ma służyć odpowiednia formacja świeckich współpracowników i redemptorystów.¹⁰⁰ Przygotowanie do takiej działalności winno znaleźć już swoje miejsce w programach formacji początkowej, a później ciągłej, redemptorystów.¹⁰¹ Poszczególne Prowincje mają wypracować także dla świeckich odpowiednie programy formacyjne, nie wyłączając stworzenia nawet *Ratio Formationis* dla świeckiego misjonarza Najświętszego Odkupiciela.¹⁰²

O ważności roli świeckich współpracowników może świadczyć fakt, iż Kapituła wysunęła propozycje, aby zapraszać przedstawicieli laików do udziału w Kapitulie Generalnej, o czym zdecydować ma Zarząd Generalny.¹⁰³

5. SEKRETARIAT WSPÓŁPRACY Z LAIKATEM

W strukturach Zgromadzenia Najświętszego Odkupiciela ważną rolę odgrywają tzw. Sekretariaty, czy to na płaszczyźnie całego instytutu, czy też każdej z prowincji osobno. Ich celem jest badanie i rozwiązywanie specjalnych problemów.¹⁰⁴ Pośród wielu innych,¹⁰⁵ istnieje Generalny Sekretariat współpracy z la-

⁹⁵ Tamże.

⁹⁶ Por. tamże; *Communicanda 1, Duchowość...*, nr 05, 17, 39.

⁹⁷ Por. *Dokument końcowy XXII Kapituły...*, Wskazania, nr 6.1.

⁹⁸ Por. tamże, Wskazania, nr 6.2.

⁹⁹ Por. tamże, Wskazania, nr 6.3.

¹⁰⁰ Por. tamże, Wskazania, nr 6.4.

¹⁰¹ Por. tamże, *Postulaty*, nr 7.2; *Communicanda 4, Współpraca wspólnoty...*, nr 33.

¹⁰² Por. *Dokument końcowy XXII Kapituły...*, *Postulaty*, nr 7.3.

¹⁰³ Por. tamże, nr 7.4.

¹⁰⁴ Por. *Stat. gener.*, nr 0114.

ikatem, który powstał po decyzji XXI Kapituły Generalnej.¹⁰⁶ On właśnie koordynuje współpracę ze świeckimi w całym Zgromadzeniu.

Decyzją pierwszego spotkania tego Sekretariatu było zbadanie, jak w poszczególnych jednostkach Zgromadzenia wygląda i rozwija się apostołska współpraca ze świeckimi.¹⁰⁷ Opierając się na zdobytym już doświadczeniu, członkowie Sekretariatu stwierdzili, że nadszedł czas ściślejszego włączenia świeckich w życie redemptorystów, poprzez dzielenie z nimi charyzmatu, duchowości i pracy apostołskiej, że otwarcie się współbraci na udział ludzi świeckich w postudzie i życiu Zgromadzenia daje konkretny impuls do ponownego odkrycia charyzmatu i ducha alfonsjańskiego.¹⁰⁸

Generalny Sekretariat współpracy z laikatem podał także kilka zasad, których w tej współpracy trzeba przestrzegać. Mianowicie: konieczne jest zaangażowanie się świeckich w apostołat redemptorystów, a nie tylko bycie z nimi i życie wspólne, gdyż mogłoby to prowadzić do niepotrzebnych niejasności; każdy projekt integracji świeckich w życie redemptorystów powinien być poprzedzony przez decyzje podjęte w wierze i włączając w tę sprawę wszystkich członków danej wspólnoty; trzeba zdać sobie sprawę z różnorodności uczestnictwa świeckich w pracy i życiu redemptorystów, uwzględniając różnice osobowe, kościelne, kulturowe, społeczne.¹⁰⁹

Oprócz wydania powyższych zasad, członkowie wspomnianego Sekretariatu poparli i potwierdzili istniejące inicjatywy, zachęcili Prowincje, które jeszcze nie rozpoczęły takiej działalności, by ją zainicjowały oraz zadecydowali opublikować informacje o doświadczeniach takiej pracy w różnych częściach Zgromadzenia. Wyrazili równocześnie nadzieję na promocję już istniejących programów formacji ludzi świeckich i zapewnili, że będą się starali sformułować normy współpracy pomiędzy redemptorystami i świeckimi zgodnie z decyzjami XXI Kapituły Generalnej.¹¹⁰

Na tym, jak widać, istotnym spotkaniu został także opracowany *Raport o współpracy świeckich w Zgromadzeniu Najświętszego Odkupiciela* mówiący o istniejących już i nowo powstałych inicjatywach.¹¹¹

¹⁰⁵ W Zgromadzeniu Najświętszego Odkupiciela istnieją następujące sekretariaty: życia apostołskiego, formacji, spraw ekonomicznych i misji zagranicznych. W Warszawskiej Prowincji istnieje ponadto Sekretariat do spraw Młodzieży. Por. Stat. gener., nr 0114; Stat. prow., nr 00110.

¹⁰⁶ Por. Generalny Sekretariat współpracy z laikatem, *Do wszystkich Prowincji, Wiceprowincji i Regii*, 12 października 1992, Rzym, s. 1.

¹⁰⁷ Por. tamże, s. 1.

¹⁰⁸ Por. tamże.

¹⁰⁹ Por. tamże, s. 2.

¹¹⁰ Por. tamże, s. 4.

¹¹¹ Por. Generalny Sekretariat współpracy z laikatem, *Raport o Współpracy Świeckich w Zgromadzeniu Najświętszego Odkupiciela*, Październik, Rzym 1992.

Z inicjatywy tego Sekretariatu opracowano projekt *Norm Generalnych dla Świeckich Misjonarzy Najświętszego Odkupiciela*, który później rozesłano do wszystkich jednostek Zgromadzenia z prośbą o przesłanie swoich uwag. Uzyskany w ten sposób materiał stał się treścią omówionej już wcześniej Communicandy 4: *Współpraca wspólnoty Redemptorystów ze świeckimi*. Po jej wydaniu ówczesny Przewodniczący Generalnego Sekretariatu współpracy z laikatem skierował – na łamach biuletynu wydawanego przez ten Sekretariat zatytułowanego „Together” – słowo zachęcające wszystkich redemptorystów do zapoznania się z nią. Jednakże wyraźnie podkreślił, iż dokument ten nie jest „ostatecznym ani definitywnym słowem odnośnie współpracy Zgromadzenia ze świeckimi. Rzeczywistość ta jest bowiem młoda w Zgromadzeniu, a niektóre Prowincje dopiero rozpoczęły tę współpracę i znajdują się zupełnie w stadium początkowym”.¹¹² Wspomniany periodyk w swoich zamierzeniach ma oferować tak redemptorystom, jak i świeckim współpracującym z nimi na całym świecie, możliwość wymiany doświadczeń, osiągnięć i trudności w tej dziedzinie.¹¹³

Dla lepszego poznania sytuacji, a jednocześnie wzmocnienia współpracy ze świeckimi, Generalny Sekretariat współpracy z laikatem organizuje spotkania ze świeckimi współpracownikami w różnych regionach świata. Jedno z takich spotkań, dla świeckich i redemptorystów z Europy Wschodniej, odbyło się w Prowincji Warszawskiej 1995 roku.¹¹⁴ Wskazania Generalnego Sekretariatu mają być podejmowane przez Prowincjalne Sekretariaty współpracy z laikatem istniejące w każdej Prowincji Zgromadzenia.¹¹⁵

6. ZAKOŃCZENIE

Z przeprowadzonych powyżej analiz dokumentów kościelnych wynika, że osoby świeckie zajmują znaczące miejsce pośród Ludu Bożego, na równi z innymi, czy to duchownymi, czy zakonnikami. Ich powołaniem jest bycie świeckimi powołanymi do przemiany świata w duchu Ewangelii poprzez codzienne świadectwo życia i słowa. Jednak w wielu sytuacjach mogą się oni włączać w dzieła apostołskie, które Kościół prowadzi, zachowując przy tym własną tożsamość oraz własny specyficzny charakter swego powołania i miejsca w Kościele i świecie. W tej ewangelizacyjnej misji zapraszani są do ścisłej współpracy z hierarchią kościelną, dla której nie są tylko pomocnikami, ale odpowiedzialnymi i godnymi współtwórcami tej misji.

¹¹² S. Wróbel, *Słowo Przewodniczące*, „Together” 2 (1992), s. 3.

¹¹³ Por. tenże, *Słowo Przewodniczące*, „Together” 1 (1992), s. 2.

¹¹⁴ Por. M Brynczka, Z. Ogonowski, P. Koźlak, *Laikat i Redemptoryści*, „Nasze Wiadomości” 2 (1995), s. 13-18.

¹¹⁵ Por. Stat. prow., nr 00110.

Zgromadzenie Najświętszego Odkupiciela świadome swej misji w Kościele i świecie, odczytując znaki czasu, zaprasza wiernych świeckich do udziału w swojej apostołskiej działalności. Instytucje ogólnozgromadzeniowe i poszczególne Prowincje ciągle poszukują nowych form i sposobów współpracy w tej dziedzinie, czego dowodem są liczne spotkania i dokumenty poruszające te kwestie. Redemptoryści, w miarę swoich możliwości, starają się stwarzać odpowiednie i godne warunki do wspólnej pracy ewangelizacyjnej. Bardzo często sami świeccy wychodzą z propozycjami takiej współpracy i działań na polu głoszenia Ewangelii. Wyrażają pragnienie zaangażowania się w posłannictwo pełnione przez redemptorystów, by razem z nimi żyć charyzmatem ich Założyciela, św. Alfonsa Liguori. W wielu przypadkach, bez pomocy ludzi świeckich, Orędzie niesione światu przez Zgromadzenie Najświętszego Odkupiciela nie dotarłoby lub z trudnością mogłoby dotrzeć do różnych społeczności.

PARTICIPATION OF LAY PEOPLE
IN THE APOSTOLATE OF RELIGIOUS COMMUNITY.
THE EXAMPLE OF REDEMPTORISTS CONGREGATION

Summary

Lay people occupy a very important place in the community of the People of God like other groups: religious or clergy. Their vocation is to be people called to transform the world in the spirit of Gospel through the testimony of their daily lives. In many situations they can take part of the apostolic works of the Church without losing their own identity and their own specific vocation in the world and in the Church. In this evangelical mission they are invited to a very close collaboration with the Church's hierarchy. In this collaboration they are not treated only as helpers but as partners sharing responsibility for that noteworthy mission.

The Congregation of the Most Holy Redeemer, aware of its mission in the Church and in the world and reading the signs of the time, invites lay people to participate in its apostolic activity. Its institutions and provinces are constantly searching for new forms and ways of collaboration through several meetings and issued documents regarding this matter. Redemptorists, according to their possibilities, are trying to create an atmosphere that will facilitate this common evangelical work. Quite often there are lay people that take initiative and propose new ways of collaboration in proclaiming the Gospel. They express their desire to be involved in the Redemptorists mission so they can live in their lives the charism given to the Redemptorists by their founder saint Alphonsus. In many cases, without the help of lay people, the message that the Redemptorists bring to the world, would never, or with many difficulties, arrive to its addressee.

Nota o Autorze: O. DR MAREK SAJ CSsR – adiunkt w katedrze instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego Wydziału Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, wykładowca prawa kanonicznego i prawa wyznaniowego w Wyższym Seminarium Duchownym Redemptorystów w Tuchowie. Obszar zainteresowań: instytucje zakonne, formacja do życia według rad ewangelicznych.

Słowa kluczowe: apostołat, świeccy, redemptoryści